

3. Změny ve struktuře zahraničního obchodu

V návaznosti na druhou část studie věnující se mikroekonomickému pohledu na zahraniční obchod se zbožím a diskutující hlavní determinanty ovlivňující vývoj vývozu a dovozu jednotlivých tříd zboží vychází i třetí část studie z pojetí přeshraniční statistiky. Metodou je srovnání struktury zbožových toků v první polovině období (1999-2005) a v druhé části období (2006-2012). Tento přístup přispěje k eliminaci krátkodobých výkyvů hodnot dovozu či vývozu na strukturu a povede k jejímu zhodnocení z dlouhodobého pohledu.

3.1. Struktura dovozu

Na straně dovozu byly dlouhodobě nejvýznamnější třídou stroje a dopravní prostředky a tržní výrobky - stroje a dopravní prostředky na podílu mírně získaly, tržní výrobky ztratily

V první polovině sledovaného časového úseku (1999-2005) tvořil dovoz strojů a dopravních prostředků v průměru 41,3 % celkových dovozů (z toho samotná silniční vozidla 8,3 %). Tento podíl si třída strojů a dopravních prostředků do dalších let (2006-2012) nejen udržela, ale o 0,6 pb. navýšila (z toho byl podíl dovezených silničních vozidel o 0,2 pb. nižší). Stroje a dopravní prostředky společně s třídou tržních výrobků tvořily v letech 2006-2012 v průměru 60,9 % celkové hodnoty dovozu do ČR, proti první polovině období ztratily tyto dvě třídy z celkového podílu jen 1 pb.

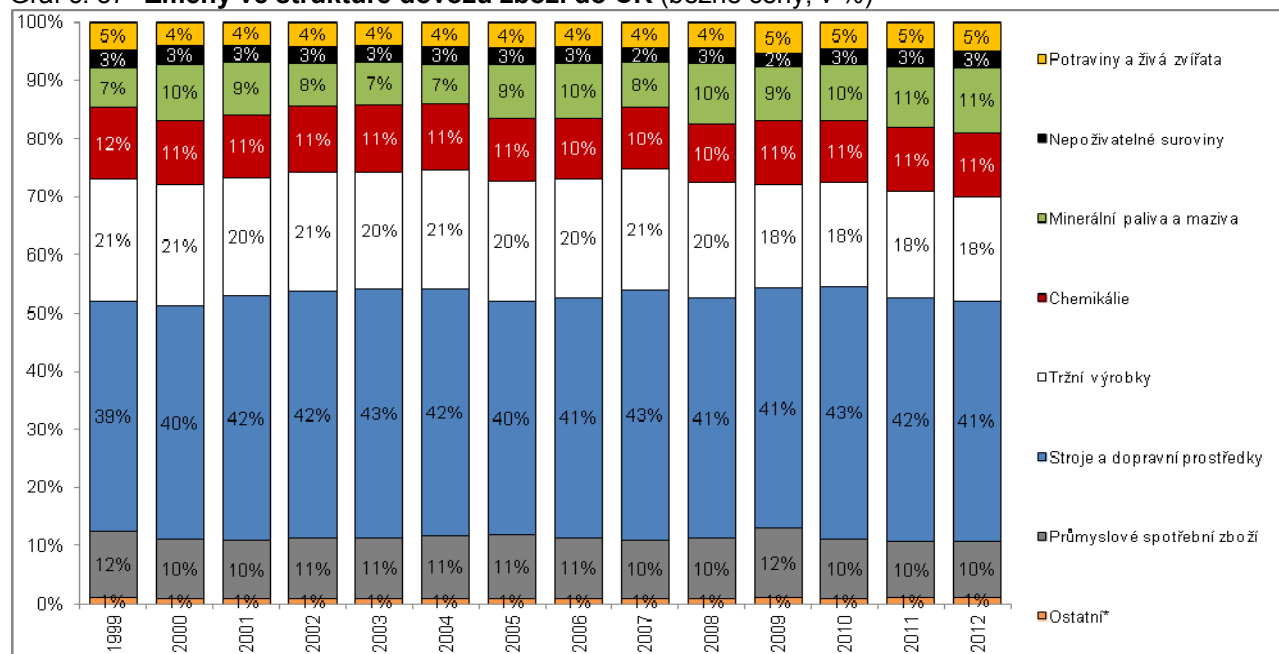
Růst cen ropy výrazně navýšil podíl dovozu minerálních paliv a maziv...

I přes nárůst podílu strojů a dopravních prostředků došlo mezi obdobími 1999-2005 a obdobími 2006-2012 k růstu ještě výraznějšímu (v podílu), a to u třídy minerálních paliv a maziv - o 1,7 pb. K růstu podílu této třídy na všem dovezeném zboží došlo zejména z důvodu diskutovaného navyšování cen ropy.

...do tříd, které na svém podílu naopak ztratily, patřily kromě tržních výrobků i chemikálie, průmyslové spotřební zboží a nepoživatelné suroviny

Z tříd, jejichž podíl na celkové hodnotě dovozu klesl (kromě uvedených tržních výrobků) byl nejvýraznější pokles pozorován u chemikálií (o 0,6 pb.), dále u průmyslového spotřebního zboží a nepoživatelných surovin (obě třídy ztratily 0,3 pb.). Podíl dovážených potravin a živých zvířat vzrostl o 0,5 pb. Podíl zbývajících tříd¹ v zásadě stagnoval (+0,1 pb.) - jejich podíl však v ani jednom období nepřesáhl jednocentní hranici.

Graf č. 37 Změny ve struktuře dovozu zboží do ČR (běžné ceny, v %)

*Nápoje a tabák; Živočišné a rostlinné oleje; Komodity a předměty obchodu

Pramen: ČSÚ

Přesto byla hodnota dovozu všech jednotlivých tříd v letech 2006-2012 vyšší než v letech 1999-2005

Klesající podíl uvedených tříd na celkovém dovozu zboží do ČR nebyl v ani jednom případě dán nerostoucí (nebo dokonce klesající) hodnotou dovozu. U všech tříd SITC platilo, že se hodnota jejich dovozu mezi obdobími 1999-2005 a obdobími 2006-2012 zvýšila.

¹ Nápoje a tabák; Živočišné a rostlinné oleje; Komodity a předměty obchodu.

Nejméně narostl dovoz živočišných a rostlinných olejů, nejvíce pak dovoz komodit a předmětů obchodu následovaný minerálními palivy a mazivy

Z tříd se nejméně navýšila hodnota dovozu živočišných a rostlinných olejů (o 42,1 %). Kromě obrovského navýšení hodnoty dovozu komodit a předmětů obchodu (jejich hodnota se navýšila na šestinásobek) byl nejvýraznější nárůst pozorován u nedostatkových minerálních paliv a maziv (na dvojnásobek). Hodnotově nejvýznamnější stroje a dopravní prostředky vzrostly o 70,7 %.

3.2. Struktura vývozu

V důsledku značného růstu vývozu strojů a dopravních prostředků byl jejich podíl na celkovém vývozu v letech 2006-2012 v průměru o 6,1 pb. vyšší než v letech 1999-2005...

Jestliže se v případě dovozu navýšil podíl dovážených strojů a dopravních prostředků mezi obdobím 1999-2005 a obdobím 2006-2012 o 0,6 pb., v případě vývozu o mnohem výraznějších 6,1 pb. Z toho podíl samotných silničních vozidel vzrostl z 15,6 % na 16,9 %, čímž tyto produkty na podílu získaly překvapivě jen 1,2 pb. Uvedený nárůst podílu vývozu strojů a dopravních prostředků na celkovém vývozu byl v režii dynamického vývoje kancelářských strojů (nárůst podílu ze 4,4 % na 7,8 %) a zařízení pro telekomunikace (nárůst podílu z 3 % na 5,7 %) – ten byl však pravděpodobně ovlivněn silným kvazi tranzitem (jak již bylo zmíněno v části „Stroje a dopravní prostředky“).

...a v letech 2006-2012 spolu s tržními výrobky tvořil 72,6 % celkové hodnoty vývozu zboží ČR

Ve srovnání s podílem dovozu tržních výrobků klesl podíl vývozu této třídy na celkovém vývozu zboží o mnohem vyšších 5,2 pb. Přesto se však stále jednalo o třídu s druhým nejvýraznějším podílem na vývozu, která společně se stroji a dopravními prostředky tvořila v letech 2006-2012 v průměru 72,6 % hodnoty vyváženého zboží - tedy o 0,9 pb. více, než v letech 1999-2005.

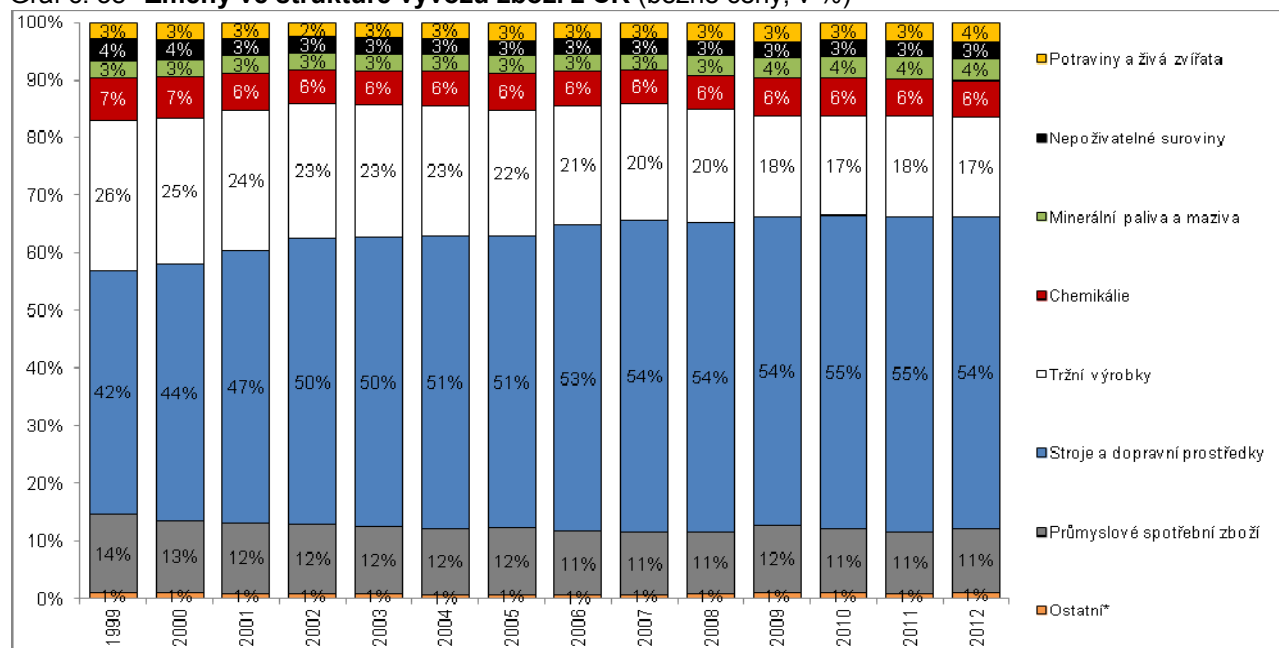
Vysoké tempo růstu vývozu strojů a dopravních prostředků redukovalo podíl vývozu i průmyslového spotřebního zboží, chemikálií a nepoživatelných surovin

Velmi vysoký růst podílu strojů a dopravních prostředků tlačil na pokles podílu i dalších tříd - 1,1 pb. ztratilo průmyslové spotřební zboží, po 0,3 pb. chemikálie a nepoživatelné suroviny. Na podílu naopak získala minerální paliva a maziva - jejich podíl na celkovém vývozu vzrostl z 3 % na 3,4 %, k čemuž výrazně přispěl vysoký nárůst vývozu elektřiny. Navýšil se však i podíl vyvážených potravin a živých zvířat - o 0,3 pb. Podíl zbývajících tříd stagnoval na 0,9 %.

I přesto se hodnota vývozu všech jednotlivých tříd produktů navýšila

Stejně jako v případě dovozu platilo, že i hodnota vývozu všech tříd zboží mezi obdobím 1999-2005 a obdobím 2006-2012 vzrostla. Nejnižší nárůst hodnoty vývozu si připsaly tržní výrobky (o 46,7 %), nejvyšší živočišné a rostlinné oleje (vývoz vzrostl na více než trojnásobnou hodnotu). Hodnotově nejvýznamnější stroje a dopravní prostředky se navýšily o 107,5 %, tedy výrazně více, než v případě dovozu.

Graf č. 38 Změny ve struktuře vývozu zboží z ČR (běžné ceny, v %)

*Nápoje a tabák; Živočišné a rostlinné oleje; Komodity a předměty obchodu

Pramen: ČSÚ

